చందమామ

పిల్లల మాసపత్రిక

...TH SEPT. '47

6

Chandamama Sept '47 — Photo by M. Ramakrishna

అమ్మా! ఎంతబరువు!

స్త్రీకి సంతానం సహజమైన కోరిక
లోధ్ర

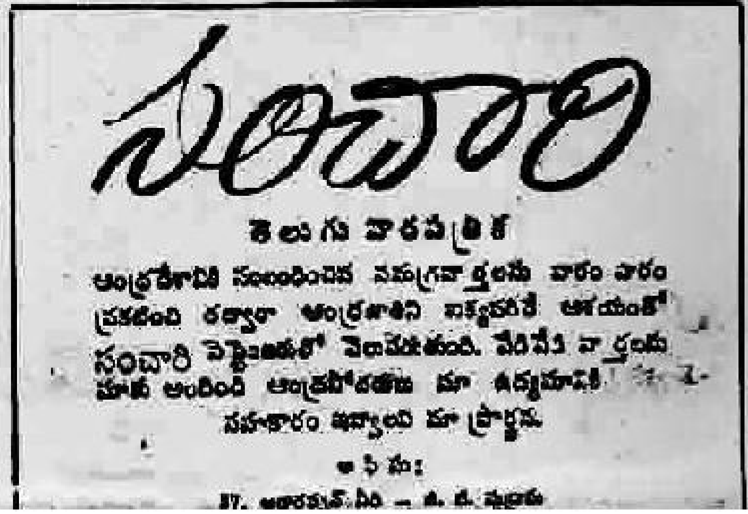

సంచారి
తెలుగు వారపత్రిక

WE WANT STAR OF INDIA PENCILS!
For Work On The 1st
AVAILABLE FROM ALL DEALERS
MADRAS PENCIL FACTORY MADRAS
మదరాస్ పెన్సిల్ ఫ్యాక్టరీ :: మదరాస్

చదువుకోండి

ఒక్కమాట	 6	గుగ్గిళ్ళ పొట్లం	 34
కాకమ్మకొర్కె కథ	 7	మబ్బుతో నవరత్నాలు	 37
విఘ్నేశ్వర ప్రార్థన	 11	తెలిసిన పంక్తులు	 42
చందమామ ఆత్మకథ	 12	పురుషుడు మర్యాద	 45
బంతిరాముడు	 15	బొమ్మలు	 49
కొత్తచిలక కథ	 19	తెనాలి రామలింగం	 50
జాతీయ నాటక	 24	బొంపాటలు	 53
నమస్కారములు	 27	సేలంపెట్టి కథ	 54
దక్షిణావ	 30	బాబు రాజేంద్రప్రసాద్	 57

ఇంకా, ఇంకా, ఎన్నో!

సాలు చందా 5-0-0 **చందమామ** విడి ప్రతి 0-6-0

పిల్లల మాసపత్రిక

చందమామలో పిల్లల రచనలూ, పిల్లల ఫోటోలూ ప్రకటిస్తాము. రచనలని పాటలని రాసి ప్రైజులో తీయించి ... తో పంపాలి. పాటలో ప్రకటిస్తే ఉంచుకుంటాము. లేకపోతే తిప్పిపంపుతాము. అవన్నీ తిరిగి కావాలంటే కవరుమీద తమ అడ్రసు రాసుకుని టిక్కెట్లు అంటించి పంపాలి. వ్యాసంతోపాటే మాకు పంపాలి. లేకపోతే మేము తిప్పి పంపలేము. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు తెలుగులోనే జరుగుతాయి. ఈ విషయాలు ముఖ్యంగా గమనించి మాకు సహాయకులవ్వమని మా ప్రార్థన.

ఆఫీసు:

87, ఆచారప్పన్ వీధి : మద్రాసు 1

సంచాలకి: చక్రపాణి

సంపుటి 1 | 5 సెప్టెంబరు 1947 | సంచిక 3

తెలుగు బిడ్డలారా!

మొన్న ఆగస్టు పదిహేను తారీఖున మీరు అంతా కలిసి స్వాతంత్ర్యోత్సవాలు చేసుకున్నారు. ఆడుకున్నారు; పాడుకున్నారు; ఆనందంతో, ఉత్సాహంతో జాతీయజెండా పుచ్చుకుని ఊరేగినారు!

అయితే అల్లుళ్లూ, కోడళ్లూ! మీకు బానిసత్వమంటే ఏమిటో, దాస్యమంటే ఏమిటో, ఏమీ తెలిసి ఉండదు. మీ అన్నలు, మీ నాన్నలు, మీ తాతలు, మీ అక్కలు, మీ అమ్మలు, మీ అవ్వలు ఎంతోమంది ఎన్నో కష్టాలుపడి, జైళ్లకు పోయి, దెబ్బలుతిని, ప్రాణాలు అర్పించి ఈ స్వాతంత్ర్యాన్ని మీకుగాను సంపాదించి పెట్టారు. ఇక దీన్ని కాపాడుకునే భారం మీమీద ఉంది. కాబట్టి ప్రతివారూ దేశంకోసం ప్రాణం తృణప్రాయంగా అర్పించటానికి ప్రతిజ్ఞ పూనాలి.

పాపలూ! ఈ తెలుగుగడ్డ మీది. ఇదివరకు దీన్ని ఎందరో పరరాజులు ఆక్రమించారు. ఇక ముందు అలా జరగకుండా ఈ తెలుగుగడ్డను రక్షించుకోండి. ఆనాడే మీరు నిజమైన తెలుగుబిడ్డలు.

ఒక్క మాట

[ఉమాశివ]

ఎందాక యిట్టే ఓ, చందమామయ్యా
మబ్బు గుజ్జాన్నెక్కి పారిపోతావు!
సీతొడ నన్నురా ఏచ్చినావంటె
అమ్మ నాకిచ్చినా అప్పచ్చులన్ని
దారిబత్తెముగ తెస్తాను నావెంట.

కలువత్త నాకెన్ని కథలు చెప్పింది
కథలు చెప్పుకుంటు కదలిపోదాము.

మా అన్నయిచ్చేడు మరబొమ్మలెన్ని
గిరగిరా తిరిగేటి కీలుగుఱ్ఱాన్ని
నాన్నగారిచ్చేరు మొన్న పండుగకు
ఈ బొమ్మలన్ని నీ కిచ్చివేస్తాను
సీతొడ నన్నురా ఏచ్చినావంటె

చరచరా పోదువ్వా చందమామయ్యా
చెవివప్పుడా నేను చెప్పేటిమాట!

కాకమ్మక్క కథ

మనుషులకున్నట్లు కాకులకు అన్న చింతలేదు. అవి ఏదోవిధంగా పొట్ట నింపుకుంటాయి. ఈ పదార్థం అరుగుతుందా, అరగదా అనే విచారంకూడా వాటి కుండదు. ఒకనాడు పాపమెళ్లో ఉండే గాజాపూసలపేరు తెగి గాజు పూసలు కిందపడి దొర్లాయి. పక్కనే ఉండి చూస్తున్న కాకమ్మక్క చటుక్కున ఒకపూస అందుకుని ఏకంగా వెళ్ళి మింగేసింది. ఆ తరవాత కాకమ్మక్క అజీర్తితో చాలా బాధపడింది. ఆ విధంగానే ఒక రోజు కాకిబావ పిల్లలాడుకుంటున్న గోలీ ఒకటి కాజేసి మింగాడు. వాతపైత్యంతో బాధపడ్డాడు. అయితే కాకులు మందులూ మాకులూ అవసరం లేకుండానే ఇటువంటి రోగాలు పోగొట్టుకుంటాయి.

మరొకరోజు కాకమ్మక్క పరసమ్మత్తగారి వంటింటిలోనుంచి చిటికెడు ఎర్రకారం కాజేసి తిన్నది. కాకమ్మక్క కళ్ళూ నోరూ భగ్గున మండాయి. "కీని నోరుపడా, పళ్ళెంమీద సరిగా మూతైనా పెట్టుకోదేం?" అని కాకమ్మక్క పరసమ్మత్తని తిట్టుకుంది. కాని తిండి విషయంలో ఇటువంటి తిప్పలు కాకులకు పరిపాటే.

కాకులు సమస్తమైన వస్తువులూ తినటమే కాక, వాటిని అనేక రకాల చోట్ల సంపాదించు కుంటాయి. ఆస్పత్రులూ, కసాయి దుకాణాలూ, మార్కెట్లూ, సత్రాలూ, వీధులూ, పెరళ్ళూ, మధ్యాహ్నం వేళల భోజన సమయాల్లో ఆఫీసులూ, పార్కులూ—ఎక్కడ పడితే అక్కడ, జనసంచారం ఉన్నచోటనల్లా కాకి తిండి సంపాదించుకుంటుంది.

ఆఖరుకు రైలు స్టేషన్లలోనూ, రైలుపెట్టెల్లోనూ కూడా కాకులు తిండి సంపాదించుకో గలవు. ఏమైనా వాళ్లలోనూ ప్లేమర్ల లోనూ కాకికి గడవదేమో కాని మిగతా అన్నిచోట్లా విశేషంగా జరిగి పోతుంది.

పట్నంలో కుప్పమ్మ అనే ఒక మనిషి ఉంది. ఆవిడ ప్రతిరోజూ మిట్టమధ్యాన్నంవేళ ఫ్యాక్టరీకూలీలకి భోజనాలు తెస్తుంది. కూలీల ఇళ్ళకు పోయి, వాళ్ళ భోజనం మూటలన్నీ పోగు చేసుకుని, ఒక తట్టలో పెట్టుకుని, ఆ తట్ట నెత్తిమీద ఒయ్యారంగా నిలబెట్టి ఫ్యాక్టరీకి ఎండలో పడి బయల్దేరుతుంది.

మన కాకమ్మక్క కుప్పమ్మ నెరుగును. కుప్పమ్మ తట్టలో తిండి పదార్థాలుంటాయని కాకమ్మక్క ఎరుగును. అందుచేత ఒక రోజు కాకమ్మక్క కుప్పమ్మ వెంట పడింది. మెల్లిగా తట్టమీద వాలి అందులో ఏమేం ఉన్నాయో పరీక్ష చేసింది. ఒకగుడ్డ మూటలోనుంచి అప్పడం ఒకటి తొంగిచూస్తున్నది. కాకమ్మక్క అప్పడం ముక్క విరిచి రుచి చూసింది. ఇంతలో మరో మూటలో మాంసంగారె కనిపించింది. అది మూటలో దాక్కుని ఏ పాటికీ కొద్దిగా కనిపిస్తున్నది.

గట్టిగా లాగితే తప్ప అది బయటికి రాదు. అందుకని కాకమ్మక్క కాళ్లతోనూ పట్టి ముక్కుతో గారెను గట్టిగా పట్టుకుని ఒక్క గుంజు గుంజింది. ఇంకేముంది! కుప్పమ్మ తట్ట కాస్తా దబదబా కిందపడింది. మూటలన్నీ రోడ్డుమీద చెల్లా చెదురుగా పడిపోయాయి.

కాకమ్మక్క దివ్వున ఎగిరి ఒక చెట్టుమీద కూర్చుంది. కుప్పమ్మ కాకమ్మక్కని తిట్లూ శాపనార్థాలూ పెట్టసాగింది. "ఈ కాకి పడిచావా! దీనికార్యం పిల్లలికి పెట్టా! దీన్ని ఉండేలుతో కొట్టా!" అని ఎత్తుకుంది కుప్పమ్మ. కాకపోయినా కుప్పమ్మ కేం పొయ్యేకాలం? తట్ట నెత్తిన అంత వయ్యారంగా పెట్టుకు నడవకపోతే ఒక చేత్తో పట్టుకోకూడదూ? మరి, పాపం, కాకమ్మక్కేం చేసింది? అన్ని మూటలూ రోడ్డుమీద పడిపోతే కాకమ్మక్కకేం ఒరిగింది?

అయితే ఈ విధంగా తిట్లు తినటం కాకులకు పరిపాటే. పైకి తిట్టేతిట్లు గాలికెగిరి పోతాయి. అందుచేత కాకులు లక్ష్యం చెయ్యవు. వాటిపనేదో అవి చూసుకుంటాయి. అంతే. కాకమ్మక్క గారె సంపాదించుకుంది. ఇక కుప్పమ్మ ఏమని ఏం లాభం?

కాకమ్మక్క మరోసారి ఇంతకన్నా ఘరేతమాషా చేసింది. వీధివెంట ఒక కోమటి తినుబండారాలమ్ముతూ వస్తాడు. వాటిని తట్టలో పెట్టుకుని, తట్ట మీద తిగెలతడిక ఒకటి అడ్డంపెట్టి, తట్ట నెత్తిన పెట్టుకుని, కర్ర ఒకటి దానిమీదుగా ఆడిస్తూ చిన్న పాట పాడుతూ వస్తాడు కోమటి.

"గారెలు, మసాలా వడలు,
చక్కిలాలు, పప్పుండలూ హాయ్!"

కోమటి యుక్తికలవాడు. కాకులను చేరనివ్వడు. తట్టమీద తిగెలతడిక కప్పాడు, చేతిలో కర్ర పట్టాడు. కాని కాకమ్మక్క ఇంకా యుక్తికలది. తన తోటి కాకిని కోమటి మీదికి పంపకం చేసింది. కాకమ్మక్క స్నేహితురాలు కోమటి చంకకిందిగా ఎగురుతూ పోయింది. దాన్ని తరమపెట్టటానికి కోమటి కర్ర దించాడు. ఇంతలో కాకమ్మక్క కోమటి తట్టమీది తిగెలతడిక ముక్కున కరుచుకుని పారిపోయింది.

కోమటి తట్టను పక్క ఇంటి అరుగు మీద పెట్టి అక్కడ పడుకుని ఉన్న తాతను చూస్తుండమని కాకమ్మక్క వెంట పరిగెత్తాడు. కాకమ్మక్క దూరంగా వెళ్లి తిగెలతడిక పారేసి వచ్చిన అరుగమీద తట్ట దగ్గిరికి తిరిగి వచ్చింది. ఒక పప్పుండ లొంచేసింది. మసాలా వడలన్నీ చిందర వందర చేసింది. ఒక చక్కిలం పట్టుకుని విచ్ఛిన్నించింది.

కోమటి తిరిగివచ్చి తన తట్ట కాదు మాత్రై ఉండటం చూసి ముసలి తాత చేసిన పనేననుకున్నాడు. తాతకూ కోమటికీ మాటలు పెరిగి పోట్లాట కిందికి దిగింది. చుట్టుపక్కం వాళ్లంతా పోగై పోట్లాట బాగా రెచ్చగొట్టారు. మనుషులు పోట్లాడుతుంటే కాకమ్మ సొమ్మేం పోయిందీ! మనుషులు పోట్లాడితే కాకికే లాభం.

విఘ్నేశ్వర ప్రార్థన

●

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశివర్ణం చతుర్భుజమ్,
ప్రసన్న వదనం ధ్యాయేత్ సర్వవిఘ్నోప శాంతయే.
సుముఖశ్చైకదంతశ్చ కపిలో గజకర్ణకః,
లంబోదరశ్చ వికటో విఘ్నరాజో వినాయకః.
ధూమకేతు ర్గణాధ్యక్షః ఫాలచంద్రో గజాననః,
వక్రతుండ శ్శూర్పకర్ణో హేరంబ స్స్కందపూర్వజః.
షోడశైతాని నామాని యః పఠేచ్ఛృణుయాదపి,
విద్యారంభే వివాహే చ ప్రవేశే నిర్గమే తథా.
సంగ్రామే సర్వకార్యేషు విఘ్నస్తస్య న జాయతే.

తొండము నేకదంతమును తోరపు బొజ్జయు వామహస్తమున్
మెండుగ మ్రోయుగజ్జెలును మెల్లనిచూపుల మందహాసమున్
కొండొక గుజ్జురూపమున కోరినవిద్యలకెల్ల నొజ్జయై
యుండెడు పార్వతీ తనయ ఓయి గణాధిప నీకు మ్రొక్కెదన్.

నా ఆత్మ కథ

చందమామ

కథను కొన్ని, ముంతకు చెవులు ఉంటే. వాటి అంటగడుతున్న నిందలు, పక్కింటి పురాణాలు కూడా నిజమే. నా మీద లేనిపోని అపనిందలు కొన్ని వేశారు. అవి నిజమైనవైతే నేను చెప్పకుండా దాచాలి. అవి నిజంకావు. అందువల్ల ఆ అపనిందల్లో ఒకదాన్ని గురించి మీకు చెబుతాను.

ముఖ్యంగా వినాయకచవితి కథ తీసుకోండి. ఆనాడు వినాయకుణ్ణి పూజించకుండా నాముఖంచూస్తే నిందలు వస్తాయట. వినాయకుని పూజిస్తే పూజించవలసిందే. దానికి ఎవరు కాదంటారు? కాని అతణ్ణి పూజించక పోవటానికీ, నాదు నన్ను చూస్తే నింద రావటానికీ సంబంధమేమిటి?

"కాదు సంబంధం ఉంది. ఆనాడు వినాయకపూజ చేయకుండా నీముఖం చూడటంవల్లనే నింద వచ్చింది". అని కొంతమంది పౌరాణికులు అంటారు. వాళ్ళు చెప్పేకథకూడ నేనే చెప్పేస్తాను.

సత్రాజిత్తు సూర్యుణ్ణి మెప్పించి శమంతకమణి పొందాడు. దాని కాంతి అంతా ఇంతా కాదు. రెండో సూర్యుడులాగా ఉంటుంది. అంతేకాదు. రోజుకు ఎనిమిది బారువులబంగారం ఇస్తుంది. కృష్ణుడు తన రాజుకియ్యమని సత్రాజిత్తును అడిగాడు. అతడు వల్లకాదంటే వల్లకాదన్నాడు. కృష్ణుడు అడిగిన కొన్నాళ్ళకు సత్రాజిత్తు తమ్ముడైన ప్రసేనుడు శమంతకమణిని మెళ్ళోవేసుకొని వేటకు వెళ్ళాడు.

అడవిలో ఒకసింహం ఆకస్మాత్తుగా వచ్చి అతణ్ణి చంపి ఆ మణిని నోట కరచుకొని వెళ్ళబోతూవుంది. ఇంతలో జాంబవంతుడు ఆ మణిని చూసి ఆశపడ్డాడు. వెంటనే సింహాన్ని చంపి మణిని పట్టుకొనిపోయి గుహలో తన బిడ్డల ఉయ్యాలతొట్టికి కట్టాడు.

ఈ సంగతి తెలియని సత్రాజిత్తుకు అనుమానం కలిగింది. "కృష్ణుడు మణి ఇమ్మని అడిగాడు. అడిగి ఎన్నో రోజులు కాలేదు. తమ్ముడు కనిపించటం లేదు. మణి కనిపించటం లేదు. ఇది తప్పక కృష్ణుడి పనే కావాలి." అనుకొన్నాడు. అనుకొన్నవాడు ఊరుకోవచ్చునా. నలుగురైదుగురు దగ్గర ఆ కాస్త అనుమానం వెళ్ళబెట్టాడు.

ఈవార్త మెల్లగా కృష్ణునికిచేరింది. ఈ అపనింద పోగొట్టుకోటానికి ఆయన మణికోసం బయలుదేరాడు. అడవిలో ప్రసేనుని శవం కనిపించింది. అక్కడనే సింహంకాలి నెత్తురు జాడలు కనిపించాయి. వాటినిపట్టి పోగాపోగా ఒక గుహ-

ముందు సింహం చచ్చిపడి ఉంది. కృష్ణుడు ఆ చుట్టుపక్కల పరిశీలించి చూశాడు. గుహలోనుంచి కాంతి సన్నసన్నగా బయటికి కనిపించింది.

అతడు నడుము బెదురు లేకుండా తిన్నగా గుహలోకి ఒంటరిగా వెళ్లాడు. అలా లోపలికి వెళ్లగా వెళ్లగా పెద్ద గది. ఉయ్యాల. దానిపైన వ్రేలాడుతున్న మణి కనిపించాయి. అతడు మణి తీసు కోగానే ఉయ్యాలతొట్టిలోని పాప కెవ్వు మని అరిచింది.

జాంబవంతుడు వచ్చి "ఎవడురా వాడు! పాపటి ఆటవస్తువు కాజేస్తు న్నాడు," అంటూ ఒక్కగుద్దు గుద్దాడు. దానితో యిద్దరికి యుద్ధం ప్రారంభ మైంది. ఆ పిడిగుద్దుల మోతకు గుహ దద్దరిల్లింది. ఇలా యిరవై ఎనిమిది రోజుల యుద్ధం జరిగింది. జాంబవంతుడు అలిసిపోయాడు. అతనికి రామ చంద్రుడు జ్ఞాపకం వచ్చాడు. యుద్ధం మానివేసి ప్రార్థన మొదలుపెట్టాడు. కృష్ణుడు నవ్వుతూ నిలబడ్డాడు. అప్పటికి అతనికి తెలిసివచ్చింది, కృష్ణుడురామ చంద్రమూర్తి అవతారమని. జాంబవంతుడు ఎరుగక చేసిన తన తప్పు మన్నించవలసినదని వేడుకొన్నాడు. శమంతకమణిని, కూతురైన జాంబవతిని కృష్ణునికి సమర్పించాడు.

జాంబవతీ శమంతక మణులతో కృష్ణుడు ద్వారకకు వెళ్ళాడు. సత్రాజిత్తునుపిలిపించి జరిగినకథచెప్పి మణి యిచ్చివేశాడు. లేనిపోని అపనింద వేసి నందుకు సత్రాజిత్తు నొచ్చుకొని ఆ మణిని, తనకూతురైన సత్యభామను కృష్ణునకు ఇచ్చివేశాడు. నాటినుంచి కృష్ణుడు చెబుతూవచ్చాడు. తన తప్పు లేదట. తన మామ తప్పు లేదట. చవితినాడు నా ముఖం చూడటంవల్ల తనకు అపనింద వచ్చిందట ఇది ఏమి న్యాయమో మీరే చెప్పండి! మామ, అల్లుడు సరిగా ఉండాలి. మధ్య బయటి వాళ్లు అల్లరికవాలి. అసలు కృష్ణుడు ఎలాంటివాడో మీకుతెలుసుగా. ఉమ్మిని తిమ్మిని, తిమ్మిని ఉమ్మిని చేసేవాడు. అలాంటివాడిమాట నమ్మి నాకు అప నిందలుకట్టటం చాల అన్యాయం. అసలు కృష్ణుడు అలా చేయటానికి కూడ చాల కారణాలున్నాయి. తరువు తమ పెద్దవాళ్ళయిన తరవాత వివరం మీకే తెలుస్తుంది.

ఒకటో క్లాసు పాసయి రెండో క్లాసులోకి ఎట్లా వచ్చానో నాకే తెలీదు. మా క్లాసు మేష్టారు చెప్పేదాకా నాన్నకూడా ఈ మాట నమ్మలా. బడి తెరిచిన రోజు పెందలాడే వెళ్ళి నేను రెండో క్లాసులో కూర్చున్నా. నామీద ఎక్కి మామిడి కాయలు కోశాడే. ఆ గోపిగాడు నేను కూర్చున్న క్లాసులోకి వచ్చాడు. బెంచి మీద కూర్చున్న నన్ను చూశాడు. గోపి గాడు ఒకటో క్లాసుమీద రెండో దండయాత్ర చేయబోతున్న సంగతి బడిపిల్లలందరికీ అదివరకే తెలిసి పోయింది. ఎట్లాగయినా నేను పాసయిన వాణ్ణి. వాడు తప్పినవాడూను. అందు కని గోపిగాడివంక గర్వంగా చూశా.

గోపిగాడు గొప్పగా చేతులు పం ట్లాము జేబుల్లో పెట్టుకుని, "ఈ క్లాసు లోకివచ్చి ఏమని కూర్చున్నావురా! ఎవర్రా నిన్ను పాసుచేసింది?" అని అడిగాడు. వాడిపంట్లాము చూస్తే నాకు నవ్వొచ్చింది. అది వాడిదికాదు. వాడి అన్నదో, వాడి నాయనదో అయి ఉం టుంది. అందుకనే అంత వొదులుగా ఉంది.

"నేను పాసయానని మా మేష్టారు చెప్పార్లే," అన్నా.

"ఎడిశావులే. వై జర్నరిగి నను ఖ్ఖనేదాకా ఒకట్లోక్లాసులో కూచో విస్పను, పద బయటికి," అంటూ ఆ దుర్మార్గుడు నన్ను బెంచిమీదినుంచి లాగాడు. వాడు బయటికి పొమ్మంటే నేనుపోతానా ఏమిటి? తర్వాత పోనన్నా. గోపిగాడు మోటుసరసానికి దిగాడు. నన్ను బెంచిమీదినుంచి కిందికిలాగి బయటి వరండాలోకి ఈడుస్తూ ఈడ్చుకు పోయి అక్కడ వదిలేశాడు. తన మాష్టా